ĢENERĀLADVOKĀTA MIGELA POJAREŠA MADURU SECINĀJUMI,

sniegti 2004. gada 25. martā [1]

1. *Landgericht München* (Minhenes Reģionālā tiesa) lūdz vadlīnijas par to, kā interpretēt Padomes 1997. gada 17. jūnija Regulu (EK) Nr. 1103/97 par dažiem noteikumiem attiecībā uz euro ieviešanu [2] (turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1103/97"). Euro ieviešanai ir bijusi īpaša ietekme uz visiem uzņēmējiem euro zonā. Pēc būtības *Landgericht München* vēlas zināt, vai euro konvertētām naudas summām, kas atbilst telefonsarunu tarifu vienas minūtes cenai, jābūt noapaļotām līdz tuvākajam centam, vai arī ciparam, kas radies konvertēšanas rezultātā, jābūt parādītam ar augstāku precizitāti nekā tuvākais cents. Atbilde uz šiem jautājumiem var ietekmēt lielu skaitu līgumu, jo īpaši dalībvalstīs, kas pievienojušās vienotai valūtai, kurās mazākā valsts naudas apakšvienības vērtība — kas bieži lietota, lai uzrādītu cenas par vienību tarifus preču vai tādu pakalpojumu kā elektrības, telekomunikāciju vai degvielas piegādes līgumos — ir zemāka nekā mazākās euro apakšvienības (centa) vērtība. Turklāt ir būtiski vērst uzmanību uz to, ka šajā lietā risināmie sarežģījumi, iespējams, atkārtosies ik reizi, kad vien dalībvalsts pievienosies vienotai valūtai.

I — Pamata prāvas fakti un Tiesai iesniegtie prejudiciālie jautājumi

2. Atbildētājs pamata prāvā *O2* (Vācija) *GmbH & Co. OHG* (turpmāk tekstā – "*O2*"), kuru līdz 2002. gada aprīlim sauca *VIAG Interkom GmbH & Co.*, ir Minhenē (Vācijas Federatīvā Republika) dibināta sabiedrība, kas ir mobilo telefonu tīkla operators. 2001. gada vasarā *O2* konvertēja savus mobilo telefonu līgumus no Vācijas markām (DEM) uz euro. Šajos līgumos tarifi tika atspoguļoti, balstoties uz cenu par vienu sarunas minūti, kas noteikta Vācijas markās. Līgumi noteica arī to, ka atsevišķā rēķina summa par katru telefona zvanu jāaprēķina uz 10 sekunžu vienības pamata.

1 — Oriģinālvaloda — portugāļu.

2 — OV 1997, L 162, 1. lpp.

3. *O2* konvertēja dažādās cenas par vienu sarunas minūti atbilstoši maiņas kursam, ko noteica Padomes 1998. gada 31. decembra Regulas (EK) Nr. 2866/98 par maiņas kursiem starp euro un to dalībvalstu valūtām, kuras pārņem euro [3], 1. pants, kas paredzēja, ka viens euro atbilst 1,95583 Vācijas markām. Pēc tam tā noapaļoja tās [cenas] līdz tuvākajam centam atbilstoši Regulas Nr. 1103/97 5. pantam, saskaņā ar kuru naudas summas, kuras jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, pēc konvertēšanas euro vienībās jānoapaļo uz augšu vai uz leju līdz tuvākajam centam.

4. Pēc *Landgericht München* dotā piemēra, par zvaniem, kas izdarīti pēc plkst. 21.00, zvanot uz fiksētās līnijas tīklu pēc *Genion Home* tarifa, atbildētājs konvertēja cenu par vienu sarunas minūti no DEM 0,05 uz euro 0,02556, izmantojot fiksēto maiņas kursu, un tad noapaļoja to uz augšu līdz euro 0,03 (tuvākajam centam) saskaņā ar Regulas Nr. 1103/97 5. pantu. Tā rezultātā iepriekšējās DEM 0,50 (atbilst euro 0,26) summas vietā 10 minūšu telefona saruna izmaksāja euro 0,30 (atbilst DEM 0,59).

5. Konstatējot, ka patērētāji, lietojot šo cenu par vienu sarunas minūti par zvaniem, kas izdarīti pēc plkst. 21.00, zvanot uz fiksētās līnijas tīklu, būtu pakļauti šādam cenu palielinājumam, *Verbraucher-Zentrale Hamburg e.V.* (turpmāk tekstā — "*Verbraucher-Zentrale*") — iestāde, kas uzrauga, vai netiek izdarīti likumpārkāpumi patērētāju tiesību aizsardzības jomā — cēla prasību *Landgericht*, pēc būtības uzsverot, ka atbildētāja vienpusējs lēmums par attiecīgās konvertēšanas un noapaļošanas metodes pieņemšanu ir pārkāpis principus par līgumu nepārtrauktību un augstāko iespējamo konvertēšanas precizitātes pakāpi, kas ir saistīto euro ieviešanas regulu pamatā.

6. *Landgericht* uzskata — ja ir jānosaka, vai atbildētāja konvertēšanas un noapaļošanas prakse atbilst Regulai Nr. 1103/97, ir būtiski, lai Tiesa atbild uz šādiem diviem jautājumiem:

"1. Vai Regulas Nr. 1103/97 5. panta pirmais teikums ir interpretējams tādējādi, ka, pastāvot līgumiskām attiecībām privātajās tiesībās, rēķina gala summa vai atsevišķa rēķinā norādīta summa ir vienīgās, kuras var vai ir jānoapaļo, vai arī līgumā noteiktās vienības/tarifa cena (šajā gadījumā minūtes cena) ir tāda, kas jāmaksā vai par kuru jāatskaitās minētā noteikuma izpratnē? Vai svarīgi ir izspriest jautājumu par to, vai tarifs ir naudas summa, kas jāmaksā vai par kuru ir jāatskaitās Regulas Nr. 1103/97 5. panta izpratnē, kur šis tarifs ir balstīts uz vairākiem kritērijiem

3 — OV 1998, L 359, 1. lpp.

(šajā gadījumā — sešiem), par pamatu ņemot vienību (šajā gadījumā desmit sekunžu notecējumu), aprēķinot rēķina galējo summu, vai arī kur tarifs, no patērētāja viedokļa raugoties, ir noteicošais kritērijs?

2. Vai Regula Nr. 1103/97 (jo īpaši 5. pants) ir interpretējama tādējādi, ka tajā ietverts izsmeļošs noregulējums, pamatojoties uz kuru citas naudas summas (ja tādām būtu jābūt) nekā šīs, kuras ir jāmaksā un par kurām ir jāatskaitās, nevar noapaļot 5. pantā minētajā veidā, t.i., vai tās jāturpina norādīt iepriekšējā valsts valūtā vai arī tās būtu jānorāda ar konvertēšanas rezultātā panākto precizitāti?"

7. Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, īpaši ir vajadzīga šādu Kopienu tiesību normu interpretācija:

8. Regulas Nr. 1103/97 3. pants noteic, ka:

"Euro ieviešana nemaina tiesisko instrumentu noteikumus, neatbrīvo no attiecīgo tiesisko instrumentu izpildes un neattaisno to neizpildi, kā arī nedod kādai no pusēm tiesības vienpusēji grozīt vai izbeigt šādu instrumentu. Šis noteikums neattiecas uz to, par ko puses varētu būt savstarpēji vienojušās".

9. Regulas 1. pants noteic, ka šajā regulā:

"tiesiski instrumenti" ir normatīvie akti, administratīvie akti, tiesu nolēmumi, līgumi, vienpusēji tiesiski akti, maksāšanas dokumenti, kas nav banknotes un monētas, kā arī citi instrumenti, kas rada tiesiskas sekas."

10. Atbilstoši Regulas Nr. 1103/97 4. pantam:

"1. Maiņas kursu apstiprina kā vienu euro, kas izteikts ar katras iesaistītās dalībvalsts valūtu. Kursus apstiprina ar sešiem nozīmīgiem cipariem.

2. Maiņas kursus nenoapaļo un nesaīsina, veicot konvertēšanu.

3. Maiņas kursus izmanto abpusējai konvertēšanai euro vienības un valsts valūtas vienību starpā. Neizmanto apgrieztās likmes, ko atvasina no maiņas kursiem.

4. Naudas summas, kas ir jākonvertē no vienas valsts valūtas citā, vispirms konvertē naudas vienībās, kas izteiktas euro vienībās, šo summu noapaļo, atstājot ne mazāk kā trīs skaitļus aiz komata, bet pēc tam konvertē citas valsts valūtas vienībās. Nedrīkst izmantot citas aprēķinu metodes, ja vien tās nedod tādus pašus rezultātus."

11. Visbeidzot, Regulas 5. pants noteic, ka:

"Naudas summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, veicot noapaļošanu pēc konvertēšanas euro vienībās saskaņā ar 4. pantu, noapaļo uz augšu vai leju līdz tuvākajam centam. Naudas summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, kas ir konvertētas kādas valsts valūtā, noapaļo uz augšu vai uz leju līdz tuvākajai apakšvienībai vai, ja nav apakšvienības, līdz tuvākajai vienībai, vai saskaņā ar valsts likumiem vai praksi līdz tuvākajam skaitlim, kurš dalās bez atlikuma, vai valsts valūtas vienības apakšvienības vai vienības daļskaitlim. Ja maiņas kursa piemērošanas rezultātā skaitlis dalās tieši uz pusēm, to noapaļo uz augšu."

12. *O2* un Komisija ir sniegusi rakstveida un mutvārdu apsvērumus. Tie tiks pieminēti valsts tiesas izvirzīto juridisko jautājumu izvērtējuma kontekstā.

II — Vērtējums

A — *Ievada apsvērumi*

13. Tiesai šajā lietā lūgts sniegt prejudiciālu nolēmumu tāpēc, ka vienīgi līgumā norunātās DEM 0,05 cenas par vienu sarunas minūti konvertēšana un noapaļošana uz augšu līdz euro 0,03 atsevišķiem zvaniem beidzās ar to, ka pat tāda veida divu minūšu telefona saruna patērētājam, kas izvēlējies šo īpašo maksu par vienu sarunas minūti, izmaksāja par vienu feniņu (DEM 0,01) vairāk nekā pirms konvertēšanas. Jo garāka telefona saruna pēc šī īpašā tarifa, jo lielāks maksājamās summas pieaugums. 10 minūšu saruna, piemēram, maksā par deviņiem feniņiem vairāk nekā tā maksāja pirms vienotās valūtas ieviešanas. Konvertēta euro, šī DEM 0,09 summa atbilst euro 0,05. Tā kā telekomunikāciju tarifi un citas cenas ilgtermiņa līgumos laiku pa laikam pieaug, šis pieaugums nebūtu pārlieku pārsteidzošs, ja tas nerastos vienīgi no iepriekš Vācijas markās izteiktās naudas summas konvertē-

šanas uz euro. Citiem vārdiem, sarežģījumi rodas, jo maksājamās summas pieaugums netiek uzrādīts kā izteikts cenu kāpums, bet tā vietā tas tiek apslēpts konvertēšanas darījumā, kuram attiecībā uz līgumā norunātajām cenām būtu jābūt neitrālam.

14. Vispirms jāpiebilst, ka ir būtiski vērst uzmanību uz to, ka tādu naudas summu kā līgumā norunātas vienas sarunas minūtes cenas konvertēšanai bija jānotiek vēlākais "pārejas perioda beigās", kas atbilstoši Padomes 1998. gada 3. maija Regulas (EK) Nr. 974/98 par euro ieviešanu [4] (turpmāk tekstā — "Regula Nr. 974/98") 1. pantam "ir laikposms, kas sākas 1999. gada 1. janvārī un beidzas 2001. gada 31. decembrī".

15. Šādu naudas summu konvertēšanai, pirmkārt, bija jānotiek, pamatojoties uz tiesiskās līdzvērtības starp euro un valstu valūtu vienībām principu, ko īpaši nodrošina Regulas Nr. 974/98 14. pants. Šis noteikums nosaka — "ja tādos tiesiskos instrumentos, kas pastāv pārejas perioda beigās, ir atsauces uz valstu valūtas vienībām, tad šīs atsauces uzskatāmas par atsaucēm uz euro vienību, ņemot vērā atbilstīgo valūtas maiņas kursu" [5]. Otrkārt, nepieciešamība konvertēt tādas summas kā vienas sarunas minūtes cenu, kura ir norunāta līgumā, ir arī tā principa rezultāts, ka, līdzko pārejas periods bija beidzies, euro bija jālieto kā vienīgais tiesiskais maksāšanas līdzeklis [6].

16. Tas netieši atbild uz *Landgericht* uzdotā otrā jautājuma pēdējo daļu. Līdzko pārejas periods bija beidzies, *O2* vairs neuzskatīja par vajadzīgu izvēli turpināt darboties, atsaucoties uz dažādām vienas sarunas minūtes cenām Vācijas markās tāpat kā pirms [valūtu] maiņas.

17. Atliek noteikt, un tas ir galvenais jautājums, uz kuru *Landgericht* vēlas saņemt Tiesas skaidrojumu, vai Regula Nr. 1103/97 pieļauj summu palielināšanu, kas rezultātā jāsedz patērētājiem, kuri lieto noteiktu tarifu, ja šāds palielinājums rodas vienīgi no līgumā norunātās vienas sarunas minūtes cenas, kas iepriekš bija izteikta valsts valūtā, konvertēšanas euro un tās tālākas noapaļošanas līdz tuvākajam centam.

4 — OV 1998, L 139, 1. lpp.

5 — Šīs pašas regulas 13. pants noteic, ka 14. pantu "piemēro pēc pārejas perioda beigām".

6 — Skat. 15. panta 1. punktu, kas īpaši noteic, ka "[v]alstu valūtu vienības denominētās banknotes un monētas, kā minēts 6. panta 1. punktā, turpina izmantot kā likumīgu maksāšanas līdzekli atbilstīgi to teritoriālajiem ierobežojumiem un, ilgākais, sešus mēnešus pēc pārejas perioda beigām; valstu tiesību aktos šo periodu var noteikt īsāku".

18. Ja secinām, ka Regulas Nr. 1103/97 5. pants pieprasa vienas sarunu minūtes cenu noapaļot atbilstoši šajā pantā iekļautajām normām, *O2* konvertēšanas un noapaļošanas prakse ir pieļaujama, neskatoties uz tās nelabvēlīgo ietekmi uz patērētājiem, kuri izvēlējušies tādu noteiktu tarifu kā DEM 0,05 cenu par vienu sarunas minūti sarunām pēc plkst. 21.00 uz fiksētās līnijas tīklu. Ja, no otras puses, pieņemam, ka šādas summas nav starp tām summām, par kurām minēta atsauce 5. pantā, šis nosacījums neprasīs, lai tās tiktu noapaļotas līdz tuvākajam centam; tomēr saglabājas jautājums par to, vai *O2*, neskatoties uz to, var veikt šādu noapaļošanu vienpusēji. Pastāv trīs iespējamās atbildes: pirmkārt, kā *O2* cenšas pakārtoti pierādīt, ka Regula Nr. 1103/97 nepārprotami neaizliedz noapaļot citas summas, kuras nav atrunātas 5. pantā, un pieņemtā noapaļošanas prakse tamdēļ atbilst regulai; otrkārt, kā argumentē *Verbraucher-Zentrale*, Regula Nr. 1103/97 pieprasa augstāko precizitātes pakāpi, konvertējot tās naudas summas, kuras nav atrunātas 5. pantā, un tā rezultātā *O2* noapaļošanas prakse neatbilst regulai; treškārt, lai arī Regula Nr. 1103/97 neizslēdz citu — 5. pantā neminēto — summu noapaļošanu, tā pakļauj šādu noapaļošanu noteiktiem ierobežojumiem.

19. Lai pievērstos šiem galvenajiem jautājumiem, jāapspriež Regulas Nr. 1103/97 mērķi tajā kontekstā, kādā tā bija pieņemta. Pēc tam jāveic tās galvenās normas par tiesisko instrumentu nepārtrauktību analīze, kas noteikta Regulas Nr. 1103/97 3. pantā. Esmu pārliecināts, ka šī norma ir galvenais nosacījums jebkuram euro ieviešanas ietekmes uz esošajiem līgumiem izvērtējumam. *Landgericht* uzdotie īpašie jautājumi tiks atspoguļoti šādā kārtībā: vai, kā minēts pamata prāvā, cena par vienu sarunas minūti ir summa, kas jāmaksā vai par kuru jāatskaitās? Ja tā nav, vai šāda veida summu drīkst noapaļot pēc tās konvertēšanas eiro? Ja noapaļošana ir pieļaujama citām summām, nevis tām, kuras jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, kādi ierobežojumi, ja tādi pastāv, izriet no Regulas Nr. 1103/97, ja viena līgumslēdzēja puse vienpusēji izlemj, ka šīs summas jānoapaļo?

B — *Regulas Nr. 1103/97 mērķi*

20. Galvenais Regulas Nr. 1103/97 princips ir tiesiskās drošības garantija, ko Tiesa ir atzinusi kā Kopienu tiesību vispārīgo principu [7].

7 — Skat., piemēram, 1990. gada 13. novembra spriedumu lietā C-331/88 *Fedesa u.c.* (*Recueil*, I-4023. lpp., 7.–11. punkts) 1996. gada 29. februāra spriedumu lietā C-110/94 *Inzo* pret Beļģijas valsti, (*Recueil*, I-857. lpp., 21. punkts), un 1997. gada 20. marta spriedumu lietā C-24/95 *Land Rheinland-Pfalz* pret *Alcan Deutschland*, (*Recueil*, I-1591. lpp., 29.–37. punkts).

21. Jāatceras, ka Regula Nr. 1103/97 visās dalībvalstīs stājās spēkā 1997. gada 20. jūnijā, labu laiku pirms Regulas Nr. 974/98 par euro ieviešanu un Regulas Nr. 2866/98, kas negrozāmi noteica valūtas maiņas kursus starp euro un iesaistīto dalībvalstu valūtām, stāšanās spēkā. Regulā Nr. 1103/97 paredzēto noteikumu — jo īpaši noteikumu par tiesisko instrumentu nepārtrauktību un naudas summu konvertēšanu un noapaļošanu — pārņemšana pati par sevi pierāda tiesiskās drošības nodrošināšanas visiem Kopienas uzņēmējiem būtiskumu.

22. Bija ļoti būtiski nodrošināt, lai euro ieviešanas rezultātā pāreja uz jauno valūtu neveicinātu nestabilitāti līgumiskajās attiecībās un nedrošību uzņēmēju vidū. Valsts valūtas vienībās izteikto naudas summu vērtības euro izteiksmē nepārtrauktība pēc iespējas drīz un nepārprotami bija jāgarantē vienveidīgi, jo bez šādas nepārtrauktības — piemēram, zemas precizitātes pakāpes konvertēšanas darbībās gadījumā — var rasties patērētājiem nelabvēlīga, bīstama cenu nestabilitāte[8]. Šajā kontekstā Regulas Nr. 1103/97 noteikumi paredz vienotu pamatu, lai novērstu nedrošību uzņēmēju vidū.

C — *Regulas Nr. 1103/97 3. panta tiesisko instrumentu nepārtrauktības noteikums*

23. Regulas Nr. 1103/97 3. pants ievieš tiesisko instrumentu nepārtrauktības pamatnoteikumu, kas ir visa vienotās valūtas ieviešanas procesa vadošais princips.

24. Līgumu nepārtrauktības princips *pacta sunt servanda* ir vispārīgs tiesību princips, kuru Tiesa ir nepārprotami raksturojusi kā "katras tiesiskās kārtības atzītu principu"[9]. Tomēr 3. pantam ir plašāka iedarbība ne tikai tāpēc, lai apliecinātu šo principu līdz tādai pakāpei, ka tas nodrošina, ka visi tiesisko instrumentu nosacījumi ar jaunās valūtas ieviešanu paliek nemainīgi. Saskaņā ar 1. pantu tiesiskie instrumenti papildus līgumiem tostarp ietver normatīvos aktus un administratīvos aktus. Tāpēc 3. pantu nevar uzskatīt tikai par noteikumu, kas izstrādāts, lai vērstu uzmanību uz to, ka dalībvalstu tiesību aktos pastāv noteikumi, kuri apstiprina līgumu nepārtrauktības vispārīgo principu jaunās valūtas ieviešanas kontekstā. Tas ir jo īpaši skaidrs, ja ņemam vērā dažus no īpašiem iemesliem 3. panta iekļaušanai Regulā Nr. 1103/97.

8 — Regulas Nr. 1103/97 preambulas 5. un 7. apsvērums nepārprotami min nepieciešamību pārejā uz euro ņemt vērā patērētāju viedokli.

9 — Skat. 1998. gada 16. jūnija spriedumu lietā C-162/96 *Racke* pret *Hauptzollamt Mainz*, (*Recueil*, I-3655. lpp., 49. punkts).

25. Regulas par euro, ieskaitot Regulu Nr. 1103/97, ir izstrādātas, "lai nodrošinātu līdzsvarotu pāreju, jo īpaši patērētājiem" [10]. Citiem vārdiem, kā *Landgericht* norāda, šāda pāreja nedrīkst aplami noslogot patērētāju. Turklāt šīs patērētāju aizsardzības intereses ir viens no iemesliem, kāpēc 3. pants tika iekļauts Regulā Nr. 1103/97 [11].

26. Konkrētā sagatavošanās maiņai uz vienoto valūtu kontekstā ir saprotams, ka patērētājiem ir jābūt drošiem par to, ka līgumiskie nosacījumi, jo īpaši tie nosacījumi, kas nosaka valstu valūtas vienībās izteiktas cenas, nemainīsies vienīgi tāpēc, ka šīs naudas summas tiks konvertētas euro.

27. Regulas Nr. 1103/97 3. pants, kas attiecas uz patērētāju aizsardzību, arī aplūko šo būtisko jautājumu tādēļ, lai atbildētu uz likumīgajām interesēm par iespējamām negatīvām sekām uz cenu stabilitāti euro zonā, kas varētu rasties no vienotās valūtas ieviešanas. Pārejas uz euro kontekstā iespējamā cenu pieauguma, kas rastos vienīgi no euro ieviešanas, novēršana nevar būt vienkārši atstāta tikai dažādu dalībvalstu likumu ziņā un to cenu svārstību novēršanas mehānismu ziņā. 3. pantā tāpēc ietverts arī nozīmīgs nosacījums, lai nodrošinātu vienveidību cenu stabilitātes uzturēšanas uzdevuma sasniegšanā pārejas procesā uz jauno valūtu. Euro ieviešana ir galvenais notikums Eiropas vienotās monetārās politikas vadīšanā, un jāatceras, ka cenu stabilitātes uzturēšana ir galvenais šīs politikas formulētais un vadības mērķis, kā tas skaidri noteikts EKL 4. panta 2. punktā [12].

28. Regulas Nr. 1103/97 3. pants ir visa euro ieviešanas procesa galvenais noteikums. No 3. pantā noteiktā tiesisko instrumentu nepārtrauktības nosacījuma un no tiesiskās līdzvērtības starp euro un valstu valūtas vienībām principa var atvasināt neitralitātes principu, kas ir euro regulu pamatā [13]. Saskaņā ar šo neitralitātes principu valstu valūtas vienību konvertēšana euro vienības nevar grozīt neviena parāda vai kredīta

10 — Skat. Regulas Nr. 1103/97 5. apsvērumu.

11 — 7. apsvērums apstiprina, ka "noteikumi par nepārtrauktību var īstenot mērķi sniegt juridisku noteiktību [tiesisku drošību] un atklātumu uzņēmējiem, *jo īpaši patērētājiem*, tikai tad, ja tie stājas spēkā pēc iespējas drīzāk" (izcēlums pievienots).

12 — EKL 4. panta 2. punkts noteic, ka "[l]īdztekus iepriekšminētajam, kā arī saskaņā ar šo Līgumu un tajā ietverto grafiku un procedūrām, šīs [dalībvalstu un Kopienas] darbības paredz arī neatsaucami fiksēt valūtas kursus, lai varētu ieviest vienotu valūtu — Eiropas valūtas vienību (*ECU*), *kā arī noteikt un veidot vienotu monetāru politiku un valūtas maiņas kursa politiku, kuras galvenais mērķis ir uzturēt stabilas cenas*" (izcēlums pievienots).

13 — Daži valstu tiesību akti, kas radīti, lai nodrošinātu valstu tiesisko un naudas sistēmu saderīgumu ar euro regulām, nepārprotami apstiprina šo neitralitātes principu attiecībā uz jau pastāvošajiem tiesiskajiem instrumentiem. Piemēram, gadījumā ar Spānijas 1998. gada 17. decembra likuma Nr. 46/98 "Par euro ieviešanu" 6. pantu, kas noteic, ka "pesetu aizstāšana ar euro negroza kreditu vai parādu vērtības, lai kāds būtu to raksturs; to vērtība paliek nemainīga tai vērtībai, kādai viņi atbilda maiņas brīdī bez pārtraukuma" (neoficiāls tulkojums).

vērtību, kas radusies, pamatojoties uz tiesisku instrumentu. To vērtībai jāpaliek vienādai ar to parādu vai kredītu vērtību, kāda bija pirms naudas vienības pārvēršanas. Attiecībā uz ieviešanas laikā pastāvošajiem tiesiskajiem instrumentiem euro ieviešana ir jāuzlūko kā neitrāls notikums, ieskaitot jebkuru naudas summas vērtību, kura norunāta šajos instrumentos. Tas atbilst Regulas Nr. 1103/97 mērķim, kas nodrošina, ka patērētāju intereses un, lai novērstu inflācijas tendenci, izmaiņas, kādas nepieciešamas euro ieviešanai, tiek samazinātas līdz minimumam.

29. Pat ja 3. pants būtu plānots tikai tāpēc, lai apstiprinātu vispārīgu tiesību principu [14], kas ir atzīts arī vairākās valstu tiesību sistēmās, šīs normas redakcija un Regulas Nr. 1103/97 mērķi izskaidro, ka tam pašam par sevi ir tiesiskas sekas [15]. Faktiski, pat ja valstu noteikumos kādā dalībvalstī vienam uzņēmējam tiktu atļauts vienpusēji grozīt tiesiskos instrumentus vai, jo sevišķi, kādu līguma nosacījumu līdz pat zaudējumu nodarīšanai patērētājam vienīgi apmaiņas uz euro dēļ, 3. pants šādu valsts noteikumu piemērošanu nepieļautu [16].

30. Ciktāl Regulas Nr. 1103/97 3. pants ir saistošs euro aizsardzības un izmantošanas noteikums tā ieviešanas gaitā, attiecībā uz iesaistītajām dalībvalstīm tas ir daļa no Kopienas vienotām unificētām monetārām tiesībām [17]. Šai ziņā 3. pants rada privāto tiesību sekas euro noteikumos, kam ir pārsvars pār jebkuriem pretrunīgiem valstu noteikumiem, kas ir piemērojami attiecībā uz līgumu, *lex contractus*. Tas ir absolūti saprotams, ja atceramies, ka 3. pants tika iekļauts Regulā Nr. 1103/97, lai nodrošinātu, ka tiek sasniegts vienotās valūtas vienāds aizsardzības līmenis, kā arī augsti tiesiskās drošības un pārskatāmības standarti visā tā ieviešanas procesā.

31. Ar regulām Nr. 1103/97 un 974/98 izveidotais euro pamats tāpēc priekšgalā izvirza šādus principus un noteikumus: 1) princips, ka euro ir jālieto kā vienīgais likumīgais maksāšanas līdzeklis, kas aizstāj valstu valūtas; 2) tiesiskā līdzvērtība starp euro un valstu valūtas vienībām; 3) tiesisko instrumentu nepārtrauktības notei-

14 — Uz ko Regulas Nr. 1103/97 7. apsvērums nepārprotami norāda.

15 — Vācijas tieslietu aprindās notiek būtiskas diskusijas par šo jautājumu. Skat. Jan Wilhelm Ritter, *Euro-Einführung und IPR unter besonderer Berücksichtigung nachehelicher Unterhaltsverträge*, Lang, Frankfurte pie Mainas, 2003, 91.–117. lpp., jo īpaši 117. lpp., un Marie-Therese Hahn, *Europäische Währungsumstellung und Vertragskontinuität: eine rechtsvergleichende Analyse aus der Perspektive Deutschlands, Frankreichs und Großbritanniens unter Berücksichtigung der Verordnung (EG) Nr. 1103/97*, Lang, Frankfurte pie Mainas, 1999, 101.–114. lpp.

16 — Ar nepārprotamu izņēmumu abu iesaistīto pušu iespējamās vienošanās gadījumā, kas skaidri minēts 3. pantā.

17 — Skat. Regulas Nr. 1103/97 8. apsvērumu, kas atzīst, ka euro ieviešana rada izmaiņas dalībvalstu monetārajās tiesībās.

kums un neitralitāte attiecībā uz naudas summu vērtībām, kas norunātas šajos tiesiskajos instrumentos; un 4) līgumiskās brīvības princips. Tiem visiem ir īpaša nozīme, lai noteiktu, vai saskaņā ar euro noteikumiem un jo īpaši ar Regulu Nr. 1103/97 viena līgumslēdzēja puse var vienpusēji izlemt noapaļot vienas minūtes cenu līdz tuvākajam centam, ja šī noapaļošana tieši rada būtiskas pārmaiņas citu uzņēmēju gala naudas saistībās [18].

ir patiesība, ka apmaiņas procesā no vienas valūtas uz otru dažos gadījumos noapaļošana jāveic praktisku iemeslu dēļ [19]. Tāpēc nav pārsteidzoši, ka Regula Nr. 1103/97 paredz un regulē atsevišķu naudas summu noapaļošanu.

D — *Vai "Landgericht München" aprakstītā cena ir summa, kas jāmaksā vai par kuru jāatskaitās?*

33. Regulas 5. pants noteic, ka noapaļošana līdz tuvākajam centam vispirms jāpielieto tām naudas summām, kas jāmaksā. Neskatoties uz to, ka euro noteikumos nevar atrast definīciju naudas summām, kas jāmaksā, *O2* un Komisija ir vienisprātis, ka "naudas summas, kas jāmaksā", aptver visa veida naudas parādus [20].

32. Tas, ka Regulas Nr. 1103/97 3. pants paredz, ka euro ieviešana nemaina tiesisko instrumentu noteikumus, neatbrīvo no attiecīgo tiesisko instrumentu izpildes un neattaisno to neizpildi, kā arī nedod kādai no pusēm tiesības vienpusēji grozīt vai izbeigt šādu instrumentu, varētu vedināt uz to, ka visas valstu valūtā izteiktās cenas kā līguma pamatnosacījumi ir jākonvertē euro ar vislielāko iespējamo precizitātes pakāpi. Tomēr

34. Tomēr pretēji *O2* izpratnei vienas minūtes cena pati par sevi nevar tikt uzskatīta par summu, kas jāmaksā, jo tā kā tāda nav naudas parāds. Tikai tad, kad ir zināms, cik ilga ir bijusi telefona saruna, ir pieejami nepieciešamie dati, lai konstatētu par noteikto zvanu maksājamo summu. Tieši šajā brīdī klients kļūst par telefona operatora parād-

18 — Šīs pārmaiņas rodas aritmētiskas reizināšanas ietekmē, kā rezultātā nelielas pārmaiņas, kas rodas no vienas minūtes cenas konvertēšanas un noapaļošanas, tiek palielinātas gala parāda summā atkarībā no tā, cik minūtes norunātas.

19 — Martin Mélendez, Maria Teresa, *El Euro — Paridad, continuidad, conversión y redondeo, La Ley*, Madride, 2001, 234.–238. lpp., sniedz piemērus par iepriekšējiem noapaļošanas noteikumiem, kas pieņemti deviņpadsmitajā gadsimtā Spānijā un divdesmitajā gadsimtā Apvienotajā Karalistē.

20 — Skat. arī *The Introduction of the euro and the rounding of currency amounts*, DGII/C4-SP(99), 1999. gada februāra precizējumi, 10. lpp.

nieku attiecībā uz noteiktu naudas summu. Ja klients neizdara nevienu telefona zvanu noteiktā laika periodā, naudas parāds acīmredzami nepastāv, pat ja ir spēkā nolīgtā vienas minūtes cena.

35. Kā Komisija norāda, Regulas Nr. 1103/97 5. pantā nepārprotami noteikto summu noapaļošanas līdz tuvākajam centam iemesli ir praktiski un šī noapaļošana ir tiešas sekas tam, ka euro ir sadalīts simt centos un ka centa apakšvienības nepastāv kā likumīgs maksāšanas līdzeklis [21]. 5. pantā minētās naudas summas tāpēc ir tās, kas pēc konvertēšanas praktisku iemeslu dēļ nepieļauj augstāku precizitātes pakāpi par tuvāko centu. Šie praktiskie iemesli, pēc kārtas, neattaisno vienas minūtes cenas noapaļošanu līdz tuvākajam centam, jo šī cena pati par sevi nav naudas parāds.

36. 5. pants to pašu noapaļošanas noteikumu līdz tuvākajam centam attiecina uz summām, par kurām jāatskaitās. Euro noteikumi nenosaka šo summu definīciju. Kā Komisija norāda savos rakstveida apsvērumos, šī kategorija satur summas, kas tiek lietotas grāmatvedības vajadzībām kontu izrakstos vai bilancēs. Pat ja šīs summas nav gala summas, kas jāmaksā, tās beigās atspoguļo naudas parādu. Acīmredzot, vienas minūtes cena pati par sevi nav summa, uz kuras pamata būtu jāizdara ieraksti telefonu operatoru grāmatvedības reģistrā. Vienas minūtes cena vienkārši tiek lietota starpposmu aprēķiniem [22], kas nepieciešami, lai noteiktu summas, kas jāmaksā (tādas kā rēķina gala summa) un par kurām jāatskaitās (kā tas var būt katras telefona sarunas cenas gadījumā).

37. Turklāt praktiskie iemesli, kas attaisno tādu gala summu noapaļošanu līdz tuvākajam centam, par kurām jāmaksā vai kuras jāreģistrē grāmatvedības reģistrā, neattaisno vienas minūtes cenas noapaļošanu līdz tuvākajam centam, kura izmantota vienīgi tāpēc, lai aprēķinātu šādas summas.

38. Atbilstoši *Landgericht* sniegtajai informācijai, tas, ka katras telefona sarunas cenas aprēķināšana galu galā balstās ne tikai uz vienas minūtes cenu, bet uz šīs summas vienu sesto daļu atbilstoši vienai desmit sekunžu vienības cenai, padara neiespējamu vienas sarunas minūtes cenu uzskatīt par summu, par kuru jāatskaitās un kuru pēc

21 — Regulas Nr. 974/98 2. pants paredz, ka "[n]o 1999. gada 1. janvāra iesaistīto dalībvalstu valūta ir euro. Valutas vienība ir viens euro. Euro ir simts centu". Tās pašas regulas 3. pants paredz, ka "[k]atras iesaistītās dalībvalsts valūtu aizstāj ar euro atbilstīgi valūtas maiņas kursam".

22 — Jēdziens "starpposma aprēķini" ir nepārprotami minēts Regulas Nr. 1103/97 11. apsvērumā.

konvertēšanas euro jānoapaļo līdz tuvākajam centam. Faktiski šajā konkrētajā gadījumā vienas minūtes cena nav pat rēķinos izrakstāmās cenas par vienu telefona sarunu aprēķināšanai tieši lietota summa.

39. Tāpēc nevaru piekrist *O2* apgalvojumam, ka izteiciens "naudas summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās" Regulas Nr. 1103/97 5. pantā aptver visas naudas summas. Šis noteikums neparedz, ka "*visas naudas summas*" ir jānoapaļo līdz tuvākajam centam. Tas paredz, ka "*naudas summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās*, veicot noapaļošanu pēc konvertēšanas euro vienībās saskaņā ar 4. pantu, noapaļo uz augšu vai leju līdz tuvākajam centam" [23].

40. Tas, ka visas naudas summas, kas izteiktas iesaistītās dalībvalsts valūtā, ir jākonvertē euro, nenozīmē, ka tās ir jānoapaļo līdz tuvākajam centam. *O2* uzskata — kad vien pastāv naudas summas konvertēšana, jānotiek noapaļošanai līdz tuvākajam centam, bet nav izvirzījis argumentus šī secinājuma aizstāvēšanai.

23 — Izcēlums pievienots.

41. Regulas Nr. 1103/97 5. pants nepārprotami pieļauj, *a contrario*, ka konvertēšana ne vienmēr prasa noapaļošanu. Faktiski šis nosacījums nosaka noapaļošanu līdz tuvākajam centam "naudas summām, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, *veicot noapaļošanu* pēc konvertēšanas euro vienībās saskaņā ar 4. pantu" [24]. Tāpēc nepiekrītu *O2* uzskatiem, ka 4. pants atļauj veikt konvertēšanu un noapaļošanu, kurpretim 5. pants atrunā tikai noapaļošanas noteikumus. Konvertēšana un tai sekojošā noapaļošana ir divas pavisam atšķirīgas darbības. 4. pants ievieš nosacījumus valsts valūtas vienībās izteikto naudas summu konvertēšanai euro [25]. Tas nenosaka jau konvertēto naudas summu noapaļošanu [26]. Šis jautājums ir noteikts 5. pantā par naudas summām, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās.

42. Tāpēc, manuprāt, atbildei uz pirmo jautājumu jābūt tādai, ka vienas minūtes cenas summa nav summa, kas jāmaksā vai

24 — Izcēlums pievienots.

25 — 4. panta 4. punkts tāpat noteic, kā jāveic vienas valsts valūtas vienību konvertēšana citas valsts valūtā. Šī nepārprotami nav konkrētajā lietā aplūkojama problēma.

26 — 4. pants atsaucas uz noapaļošanu tikai divos gadījumos, tie abi neietilpst konkrētās lietas analīzes ietvaros. Pirmkārt, 4. panta 2. punkts aizliedz maiņas kursu noapaļošanu vai saīsināšanu, kuri saskaņā ar 4. panta 1. punktu jāpiemēro ar sešiem būtiskiem cipariem. Šī atsauce acīmredzami neattiecas uz naudas summu noapaļošanu pēc tam, kad konvertēšana euro ir notikusi. Otrkārt, 4. panta 4. punkts ievieš precīzus noteikumus, ieskaitot noapaļošanas noteikumus, vienas valsts valūtas naudas summu konvertēšanai citas valsts valūtā, kas atkal ir jautājums, kas neietilpst konkrētās lietas analīzes ietvaros.

par kuru jāatskaitās Regulas Nr. 1103/97 5. panta izpratnē. Tāda summa kā vienas minūtes cena ir naudas summa, kuru lieto starpposmu aprēķinos, lai noteiktu summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās.

43. Tā kā 5. pantā minētās naudas summas ir tās, kuras pēc konvertēšanas praktisku iemeslu dēļ nepieļauj augstāku precizitātes pakāpi kā līdz tuvākajam centam, telekomunikāciju rēķinā tikai rēķina gala summa noteikti būs pakļauta noapaļošanai līdz tuvākajam centam.

44. Kas attiecas uz atsevišķām summām, kas atbilst katras telefona sarunas cenai, noapaļošana līdz tuvākajam centam var būt pieļaujama, ja par katras telefona sarunas cenu (praktisku grāmatvedības iemeslu vai īpašu līguma nosacījumu, par kuriem puses vienojušās, dēļ) ir jāatskaitās atsevišķi. Ja noapaļošana notiek šādos apstākļos, tai faktiski būs tendence neitrāli ietekmēt rēķina gala summu, kas jāmaksā. Tā kā katras atsevišķas telefona sarunas cena ir atkarīga no šīs sarunas ilguma un šis elements ir mainīgs, noapaļošanai uz augšu vai uz leju būs gadījuma raksturs, tādējādi padarot rēķina gala summu praktiski tādu pašu kā tad, ja būtu bijusi piemērota augstāka precizitātes pakāpe attiecībā uz katru atsevišķo rēķina summu [27].

E — *Vai tāda summa kā vienas minūtes cena, kas lietota starpposmu aprēķinos, var tikt noapaļota pēc konvertēšanas euro?*

45. Kā minēts iepriekš, 5. pants noteic, ka summas, kuras jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, ir jānoapaļo līdz tuvākajam centam, un neviens noteikums Regulā Nr. 1103/97 neatbalsta secinājumu, ka summas, kas lietotas starpposmu aprēķinos, arī būtu jānoapaļo līdz tuvākajam centam. Kā Komisija norāda, nepastāv praktiski iemesli, kas attaisnotu aizliegumu augstākas nekā līdz tuvākajam centam precizitātes pakāpes saglabāšanai konvertācijās starpposmu summām, kas vienkārši netiek pakļautas 5. panta noapaļošanas noteikumiem.

27 — Fakts, ka Regula Nr. 1103/97 paredz noapaļošanu uz augšu, ja konvertēšana dod rezultātu, kas ir tieši puse, nozīmē, ka pastāv lielāka noapaļošanas iespēja uz augšu nekā uz leju. Citiem vārdiem sakot, to telefona sarunu skaits, kuru atsevišķās cenas kā summas, par kurām jāatskaitās, var tikt noapaļotas uz augšu, būs lielāks nekā uz leju noapaļoto skaits. Šis efekts tomēr būs nenozīmīgs, un tas, visbūtiskākais, ir sekas faktam, ka regulas 5. pants pats paredz noapaļošanu uz augšu, ja summu, kuras jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, konvertēšana dod rezultātu, kas ir tieši puse.

46. Pretēji, Regula Nr. 1103/97 neizslēdz tādas summas kā vienas minūtes cenas noapaļošanu, kas lietota starpposmu aprēķinos, pat tad, ja tā ir noapaļošana līdz tuvākajam centam, nosakot, ka iesaistītie uzņēmēji, proti, līgumslēdzējas puses, vienojas par šo noapaļošanu. 3. pantā ir nepārprotami atzīts līgumiskās brīvības princips un nav pamata šo brīvību ierobežot, ja noapaļošanā uz augšu vai uz leju līdz tuvākajam centam ir iesaistītas starpposmu aprēķinos lietotās summas. Tas, ka regulas 5. pants neparedz šo summu noapaļošanu, nevar tikt uzskatīts *a contrario*, ka šāda noapaļošana ir aizliegta.

47. Tomēr jāņem vērā, ka pie naudas summu noapaļošanas to, ko iegūst viena puse, zaudē otra, t.i., iegūtā un zaudētā summa ir nulle. Tāpēc vienošanās par noapaļošanu būtu pavisam neparasta, jo ir visai neticami, ka viena līgumslēdzēja puse vēlēsies pieņemt zaudējumus, kuri noteikti radīsies no starpposmu aprēķinos lietotas vienas minūtes summas noapaļošanas, vienīgi otras līgumslēdzējas puses labā.

48. No iepriekšējiem apsvērumiem izriet, ka starpposmu aprēķinos lietotas vienas vienības cenas noapaļošana līdz tuvākajam centam atbilst Regulai Nr. 1103/97 ar nosacījumu, ka iesaistītās puses par to ir vienojušās. Tomēr konkrētajā lietā par starpposmu aprēķinos lietotās vienas minūtes cenas noapaļošanu vienpusēji izlēma *O2*.

49. Nekur Regulā Nr. 1103/97 nav neviena nosacījuma, kas nepārprotami aizliedz ciparu, kas, nosakot summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās otrai pusei, radušies no starpposmu aprēķinos lietotas vienas vienības cenas konvertēšanas euro, noapaļošanu, par ko vienpusēji izlēmusi viena līgumslēdzēja puse. Komisija savos rakstveida apsvērumos pareizi vērš uz to uzmanību, kad tā apstiprina, ka 5. pants neaizliedz noapaļot citas naudas summas kā tās, kas nepārprotami minētas 5. pantā. Pirmkārt, šādam aizliegumam būtu jābūt skaidri fiksētam. Otrkārt, 5. pantā noteikti būtu bijis jānosaka nepieciešamo zīmju skaits aiz komata. Pretēji *Verbraucher Zentrale's* argumentam pamata prāvā tādiem uzņēmējiem kā *O2* nav jāuzrāda konvertētās vienas minūtes cenas ar augstāko iespējamo precizitātes pakāpi. Turklāt jāatceras arī, ka Regulas Nr. 1103/97 11. apsvērums izskaidro, ka noapaļošanas noteikumi, kas izklāstīti regulā, "neietekmē noapaļošanas praksi, konvencijas vai valsts noteikumus, kas nosaka augstāku precizitātes pakāpi starpposma aprēķinos". Šis apsvērums ir acīmredzami pretrunā ar argumentu, ka režīmam vienmēr jābūt tādam, kas rada augstāko precizitātes pakāpi.

50. Tomēr tas, ka principā var notikt vienpusēja naudas summu noapaļošana, lai noteiktu summu, kas jāmaksā vai par kuru jāatskaitās, nenozīmē, ka šāda noapaļošana netiek pakļauta nekādiem ierobežojumiem, kas tieši noteikti ar Regulu Nr. 1103/97. Regulas Nr. 1103/97 3. pants ievieš pamatnoteikumu par līgumisko nosacījumu nepārtrauktību. Ciktāl vienas minūtes cenas ir būtiski līguma nosacījumi, vienpusējs lēmums noapaļot šīs cenas nenovēršami ir jāizvērtē šī noteikuma gaismā. Atbilstoši tam un pretēji *O2* izpratnei pastāv Kopienu tiesību nosacījumi, kas var uzlikt ierobežojumus vienpusējai vienas minūtes cenas tarifu, kuri ar tā klientiem ir norunāti līgumā, noapaļošanai.

F — *Regulā Nr. 1103/97 noteiktie ierobežojumi, ja viena līgumslēdzēja puse vienpusēji izlemj noapaļot vienas vienības cenu, kas lietota starpposmu aprēķinos*

51. Pastāv nepārprotama atšķirība starp summām, kuras jāmaksā un par kurām jāatskaitās, no vienas puses, un summām, kas tiek lietotas starpposmu aprēķinos, no otras puses. Tomēr nevaram pilnīgi nošķirt abus šos naudas summu veidus un ignorēt to, ka summām, kas lietotas starpposmu aprēķinos, ir būtiska loma, lai noteiktu summas, kuras jāmaksā vai par kurām jāatskaitās. Nav šaubu, ka uzņēmēja vienpusējai summas noapaļošanai, kas lietota, lai noteiktu summu, kas jāmaksā vai par kuru jāatskaitās, var būt materiāla ietekme uz šīs summas lieluma noteikšanu, kas ir nelabvēliga citiem uzņēmējiem [28].

52. Tieši tā notiek, kad tāds telefona operators kā *O2* izlemj noapaļot līdz tuvākajam centam tā dažādos vienas minūtes cenu tarifus pēc to konvertēšanas euiro. Tā kā noapaļošana noved pie summas, kas jāmaksā vai par kuru jāatskaitās, pieauguma klientiem, kas telefona sarunām lieto noteiktu vienas minūtes cenas tarifu (tādu kā DEM 0,05 tarifu par sarunām, kas notikušas pēc plkst. 21.00 uz fiksētās līnijas tīklu), tas tieši pārkāpj līgumisko nosacījumu nepārtrauktības noteikumu, kas paredzēts Regulas Nr. 1103/97 3. pantā.

53. Šī noapaļošana ir saistīta ar vienpusēju būtiska, līgumā norunāta nosacījuma, uz kura pamata puses vienojās par noteiktu

28 — Dažās dalībvalstīs risks vienas vienības cenu noapaļošanai līdz tuvākajam centam bija pareizi novērtēts, jo īpaši telekomunikāciju jomā, kur tam ir būtiskas sekas attiecībā uz gala summām, kuras klientiem jāmaksā. Tas turklāt rada attaisnojumu esošo tiesību aktu noteikumiem, kas izstrādāti, lai sagatavotu valstu tiesību sistēmas euro ieviešanai. Labu piemēru var atrast Spānijas 1998. gada 17. decembra likuma Nr. 46/1998, kas grozīts ar 2001. gada 4. jūnija likumu Nr. 9/2001, 11. panta 2. punktā, kas paredz, ka pēc vienas vienības cenu, ieskaitot telekomunikāciju cenas, konvertēšanas tās jāizsaka ar sešām zīmēm aiz komata.

vienas minūtes cenu sarunām, kas izdarītas noteiktā laikā par noteiktu tarifu, grozīšanu. Neviena no līguma pusēm nevienojās par noteiktu vienas minūtes cenu, paredzot izdarīt tikai tādas telefona sarunas, kas ilgst tikai vienu minūti. Tā vietā šis tarifs deva iespēju pusēm aprēķināt katras sarunas iespējamo cenu, lai cik gara tā būtu, un visu veikto telefona sarunu kopējo cenu. Rezultātā vienas minūtes cenas noapaļošanas ietekme ir jāizvērtē kā tās ietekme uz katras telefona sarunas cenu vai uz visu veikto telefona sarunu kopējo cenu (kas ir summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās).

54. Tāpēc nevaru piekrist Komisijai, kad tā nepārprotami apgalvo, ka precizitāte konvertēšanā ir diezgan atšķirīga no līgumu nepārtrauktības, sakot, ka šī lieta neattiecas uz līgumu nosacījumu nepārtrauktību, bet vienīgi uz konvertēšanas uz euro precizitātes pakāpi. Manuprāt, pastāv cieša saistība starp vienas minūtes cenas konvertēšanas precizitāti un līguma nosacījumu nepārtrauktību, jo ar līgumu norunātā vienas minūtes cena patiešām ir līguma nosacījums. Kopumā, ja līgumā ir tikusi norunāta noteikta vienas minūtes cena, tad augstākas nekā līdz tuvākajam centam precizitātes pakāpes saglabāšana var būt nepieciešama, lai nodrošinātu tā līguma nosacījuma nepārtrauktību, kas nosaka cenu. Tas ir īpaši skaidrs, ja atceramies, ka Regula Nr. 1103/97 noteikti nebija domāta, lai pieļautu cenu pieaugšanu vienīgi valsts naudas vienību konvertēšanas euro dēļ. Lai novērstu šādas pieaugošas izmaiņas, Regulas Nr. 1103/97 3. pantu ir būtiski interpretēt tā, ka atsevišķos gadījumos naudas summām, kas tiek lietotas starpposmu aprēķinos, konvertēšanā ir jāsaglabā augstāka precizitātes pakāpe nekā līdz tuvākajam centam.

55. Manuprāt, Regula Nr. 1103/97 (un jo īpaši 3. pants) neļauj grozīt līguma nosacījumu tādā veidā kā ar tādu noapaļošanas praksi, ko vienpusēji pieņēmis *O2*. Tikmēr, kamēr pēc būtības ir faktisks tās summas pieaugums, kas jāmaksā visiem klientiem, kas izvēlējušies *Genion Home* tarifu par sarunām, kas veiktas pēc plkst. 21.00, līgumā norunātā vienas minūtes cena ir pakļauta izmaiņām. Faktiski līgumos starp *O2* un tā klientiem tika norunāts, ka DEM 0,50 summa jāmaksā par katru 10 minūšu sarunu, kas veikta pēc plkst. 21.00. Vienas minūtes cena, kas atspoguļo klientu cenu par telefona sarunām, kas veiktas pēc plkst. 21.00, nebija *vienīgais* līguma nosacījums, bet tas noteikti bija *viens no* līguma nosacījumiem, kas norunāts starp *O2* un katru klientu. Nav šaubu, ka tāda noapaļošanas prakse kā tā, ko lieto *O2*, mainās un rezultātā pārkāpj šī noteiktā līguma nosacījuma nepārtrauktību, radot zaudējumus katram klientam, kas veic telefona sarunu pēc plkst. 21.00.

56. Tā kā šis pieaugums pastāv vienīgi kā iepriekš Vācijas markās izteikto summu konvertēšanas uz euro rezultāts, tas pārkāpj Regulas Nr. 1103/97 3. pantu.

57. Lai atspēkotu šo analīzi, *O2* apgalvo, ka noapaļošana līdz tuvākajam centam, ko tā pieņēmusi, ir neitrāla prakse attiecībā uz cenu pieaugumu, kas rada zaudējumus tā klientiem. Šī secinājuma atbalstam tas apgalvo, ka visu līgumā norunāto vienas minūtes cenu noapaļošana līdz tuvākajam centam galu galā neietekmē klientus kopumā, jo, kaut arī, konvertējot 14 vienas minūtes cenas, septiņos gadījumos cenas pieaug, pārējās septiņas konvertētās cenas, noapaļotas uz leju, tā klientiem dodot labumu.

58. Tomēr šis apgalvojums ignorē to, ka attiecībā uz līgumu nepārtrauktības noteikumu, pirmkārt, būtiski ir katra atsevišķā patērētāja norunātie līguma nosacījumi, nevis visaptveroša ietekme uz visiem klientu līgumiem kopā. Lai to novērtētu, pietiek atzīmēt, ka daži klienti ar *O2* varēja noslēgt līgumu tikai par noteiktu īpašu vienas minūtes cenas tarifu izmantošanu. Bet pat *O2* apgalvojums par to, ka noapaļošana būtu neitrāla patērētājam, kas vienādi lieto visus tarifus, šķiet, neiztur stingrāku pārbaudi. Faktiski septiņas vienas minūtes cenas, kas noapaļotas uz augšu, radīja pieaugumu, kas bija lielāks nekā samazinājums cenām, kas noapaļotas uz leju. Citiem vārdiem, pat ja (nepareizi) neuzskatām katru no vienas minūtes cenām par līguma nosacījumu, bet tā vietā izmantojam 14 minūšu cenu kopumu *Genion Home* tarifā, *O2* vienpusēji pieņemtā noapaļošanas prakse nav neitrāla. Tā rada cenu pieaugumu klientiem arī kopumā [29].

59. Šie apsvērumi liek uzsvērt, ka vienpusējs lēmums par to, vai vienas minūtes cenu noapaļot *Genion Home* tarifā vai nenoapaļot, tiek pieņemts klasiskā informētības asimetrijas situācijā (kur vienai pusei ir zināms, ka otrai pusei nav zināms). Tas rada nopietnu risku izdevīguma rīcībai no tās līgumslēdzējas puses, kurai ir detalizēta informācija par tās klientu priekšrocībām, visbiežāk izmantotām vienas minūtes cenām un vidējo

29 — Tas var tikt ilustrēts ar piemēru par *O2* klientu X, kas *Genion Home* tarifā ik mēnesi veic telefona sarunas kopā par 420 minūtēm (vidēji 14 minūtes dienā). Lai aplukotu visas 14 vienas minūtes cenas vienādi, pēc *O2* domāšanas, jāpieņem, ka visas 420 minūtes ir vienādi izdalītas starp 14 dažādām vienas minūtes cenām, kas dod 30 minutes katrai no vienas minūtes cenām šī mēneša laikā. Pēc vajadzīgajiem aprēķiniem var redzēt, ka *O2* vienpusēji pieņemtās dažādu cenu konvertēšanas un tai sekojošās noapaļošanas līdz tuvākajam centam rezultātā par veiktajam telefona sarunam klientam X būs jāmaksā par DEM 0,22 (atbilstoši konvertēšanai — par 0,11 euro) vairāk nekā pirms konvertēšanas euro. Šķiet, lieki norādīt uz iesaistīto ciparu mērogu, kad šis acīmredzami nenozīmīgais pieaugums tam, ko klientam X jāmaksā, tiek reizināts ar kopējo *O2* klientu, kas izmanto *Genion Home* tarifu, skaitu.

telefona sarunu ilgumu katrā no tarifiem, proti, visa informācija par izdevumiem un priekšrocībām, kas iespējami izriet no lēmuma noapaļot šīs cenas līdz tuvākajam centam.

60. Saskaņā ar Regulu Nr. 1103/97 tas, ka pastāv izdevīguma rīcības risks, rada pamatotu iemeslu neļaut *O2 vienpusēji un neierobežoti* noapaļot dažādās vienas minūtes cenas, kuras iepriekš ir norunātas ar klientiem, pat tad, ja noapaļošana vienādi attiektos uz visām vienas minūtes cenām tai pašā tarifā. Pirmkārt, šādu vienas minūtes cenu noapaļošana līdz tuvākajam centam var novest pie summu, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, pieauguma attiecībā uz telefona zvaniem, par kuriem, ja nebūtu notikusi konvertēšana, summa nebūtu pieaugusi. Otrkārt, iepriekš minētās informētības asimetrijas dēļ nespeciālisti patieso šī pieauguma mērogu nevar novērtēt ne ar kādu precizitāti.

61. Ja šajā informētības asimetrijas kontekstā tāds uzņēmējs kā *O2* atklātu, ka noapaļošana līdz tuvākajam centam ir izdevīga, tas droši vien nolemtu realizēt šādu noapaļošanu. Turpretim, ja noapaļošanas rezultātā tas zaudētu naudu, tādā gadījumā tas, lai izvairītos no zaudējumiem, izvēlētos konvertēšanā saglabāt augstāku precizitātes pakāpi. Jebkurā gadījumā uzņēmējs, kurš iegūst no informētības asimetrijas, ir privileģētā pozīcijā vienpusēji nolemt palielināt ar klientiem norunātās cenas, izmantojot tādu, domājams, neitrālu gadījumu kā pāreju no valsts valūtas uz euro, lai palielinājumu slēptu.

62. Regulas Nr. 1103/97 3. pants tāpēc jāinterpretē tādējādi, ka tas neaizliedz tādu naudas summu kā vienas vienības cenas, ko lieto starpposmu aprēķinos summām, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, vienpusēju noapaļošanu tiktāl, ciktāl citiem iesaistītajiem uzņēmējiem noapaļošana neizraisa palielinājumu summām, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, kuras, nekonvertējot euro, paliktu nemainīgas.

63. Saskaņā ar Regulu Nr. 1103/97 starpposmu aprēķinos summām, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, lietotās vienas vienības cenas var tikt noapaļotas vienpusēji, bet regula šādai noapaļošanai uzstāda ierobežojumus: tā nedrīkst pāraugt šo summu sistemātiskā palielinājumā. Lai noteiktu, vai vienpusējā noapaļošana pārkāpj 3. pantu vai nepārkāpj, katru gadījumu jāizvērtē atsevišķi. Šis izvērtējums būs atkarīgs no mainīgiem lielumiem, kas atšķiras vienā vai otrā dalībvalstī. Šie mainīgie lielumi ietver, piemēram, tās valsts valūtas mazākās apakšvienības vērtību, kurā vienas vienības cenas tika atspoguļotas iepriekš.

64. Mēģināšu šo jautājumu padarīt skaidrāku, sniedzot piemēru, kas balstās uz *Landgericht München* sniegtajiem skaitļiem šajā lietā par noapaļošanu, kura bija varējusi notikt vienpusēji, nepārkāpjot Regulas Nr. 1103/97 3. pantu.

65. Pirms Vācijas marku konvertēšanas euro 10 minūšu telefona saruna, piemēram, DEM 0,05 vienas minūtes cenā par zvaniem pēc plkst. 21.00 uz fiksētās līnijas tīklu klientam izmaksāja DEM 0,50. Pēc konvertēšanas euro un tai sekojošās *O2* veiktās noapaļošanas saruna izmaksā DEM 0,586749, kas, pēc tam noapaļojot līdz tuvākajam feniņam, noved pie cenas palielinājuma par 9 feniņiem salīdzinājumā ar summu, kas ar klientu norunāta līgumā par 10 minūšu sarunu pēc šī noteiktā tarifa. Ja pēc šīs īpašās vienas minūtes cenas konvertēšanas uz euro noapaļošana nenotiktu, cena, attēlojot augstāko precizitātes pakāpi, būtu euro 0,0255645. Ja šī summa tiktu noapaļota līdz ceturtajam ciparam aiz komata, tad vienas minūtes cena būtu euro 0,0256. Ja šī vienas minūtes cena būtu lietota atbilstošajos aprēķinos, klientam par šo 10 minūšu sarunu būtu jāmaksā euro 0,256. Noapaļojot šo summu līdz tuvākajam centam atbilstoši Regulas Nr. 1103/97 5. pantam, rezultāts ir euro 0,26. Šī summa atbilst DEM 0,5085158, kura, noapaļota līdz tuvākajam feniņam, atbilst DEM 0,51 DEM 0,50 vietā, kas būtu jāmaksā pirms konvertēšanas un noapaļošanas.

66. Noapaļošana līdz ceturtajam ciparam aiz komata, šķiet, nenodrošina, ka klienti, kas izvēlējušies noteiktu tarifu, netiek pakļauti tādu summu palielināšanai, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, un kuras, nekonvertējot euro, nebūtu palielinājušās. Tomēr, ja klients 10 minūšu sarunas vietā veic 15 minūšu sarunu tajā pašā tarifā, viņam/viņai būs jāmaksā euro 0,384 (0,0256 x 15), kas, pēc tam noapaļojot līdz tuvākajam centam, dod euro 0,38. Šī summa atbilst DEM 0,74 DEM 0,75 vietā, kas būtu jāmaksā par to pašu telefona sarunu pirms konvertēšanas euro (samazinājums par DEM 0,01). Turklāt, ja mēs ņemam, piemēram, 5 minūšu telefona sarunu šajā īpašajā tarifā, noapaļojot līdz ceturtajam ciparam aiz komata, klientam būtu jāmaksā euro 0,13, kas precīzi atbilst DEM 0,25, ko viņam/viņai būtu jāmaksā par to pašu 5 minūšu telefona sarunu, kas veikta tai pašā tarifā pirms konvertēšanas.

67. No iepriekš minētā piemēra var redzēt, ka noapaļošana līdz ceturtajam ciparam aiz komata var radīt dažas atšķirības vai nu uz augšu, vai uz leju summām, kuras jāmaksā par telefona sarunām, kas veiktas par noteiktu vienas minūtes cenu. No vienas puses, tomēr ir svarīgi atzīmēt — ja šāda atšķirība jebkad gadītos, tā nepārsniegtu euro summu, kas atbilst DEM 0,01, un atšķirībām galvenokārt būtu gadījuma raksturs atkarībā vienīgi no precīza sarunas ilguma. Citiem vārdiem sakot, gala iznākums būtu neitrāls

attiecībā uz to, kas pušu starpā tika norunāts līgumā. Kaut gan katrs klients var kontrolēt, cik ilgi telefona saruna turpinās, nav reāli pieņemt, ka klienti izlems (un būs spējīgi izlemt) pieskaņot telefona sarunu ilgumu noteiktā tarifā tā, lai nodrošinātu, ka tās ilgst noteiktu minūšu skaitu (piemēram, 15 minūtes 14 minūšu vietā), lai iegūtu peļņu, kura jebkurā gadījumā nekad nepārsniegtu DEM 0,01 par katru telefona sarunu.

68. Tādējādi vienpusēja noapaļošana līdz ceturtajam ciparam aiz komata aprakstītajos apstākļos, kaut arī neatspoguļotu augstāko iespējamo precizitātes pakāpi, neietekmētu pušu norunātos līguma nosacījumus un tāpēc būtu piemērojama saskaņā ar Regulu Nr. 1103/97. Tomēr tā nav tādā noapaļošanas gadījumā līdz tuvākajam centam, kādu šajā lietā vienpusēji uzsācis *O2*. Tas, ko pasniedz kā neitrālu konvertēšanu un noapaļošanas darbību (un kam vajadzētu tādai būt), īstenībā slēpj cenu pieaugumu.

69. Saskaņā ar Regulas Nr. 1103/97 3. pantu būtu bijis iespējams vienpusēji noapaļot tāda tarifa kā *Genion Home* tarifs dažādās vienas minūtes cenas līdz ceturtajam ciparam aiz komata, bet ne līdz tuvākajam centam un pat ne līdz trešajam ciparam aiz komata, jo pēdējās divas noapaļošanas prakses neatbilst līguma nosacījumu nepārtrauktības noteikumam un konvertēšanas darbību neitralitātei attiecībā uz šajos līguma nosacījumos minēto naudas summu vērtībām. Citiem vārdiem, tas nozīmē, ka dažādās vienas minūtes cenas varētu tikt noapaļotas tiktāl, ciktāl noapaļošana nodrošina līdzvērtības pakāpi starp euro izteikto vienas vienības cenu un to cenu, kas izteikta valsts valūtā, kura ir adekvāta, lai nodrošinātu, ka tiek novērsta sistemātiska summu, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, palielināšana.

70. Iepriekšējais punkts ir paskaidrojams ar to, ka noteikti Vācijas telefonu operatori konvertēja to vienas minūtes cenas un noapaļoja tās līdz ceturtajam ciparam aiz komata[30]. Citi operatori noapaļoja šādas cenas līdz trešajam ciparam aiz komata, bet vienmēr tās noapaļoja uz leju un tādējādi vienmēr — to klientu labā.

71. punktā minētajā situācijā vai jebkurā citā noapaļošanas uz leju gadījumā, kas sniedz labumu citiem iesaistītajiem saimnieciskās darbības subjektiem (proti, patērētājiem), noapaļošanas prakse nerada Regulas Nr. 1103/97 3. panta pārkāpumus. Šāds gadījums faktiski nozīmē katra klienta klusējošu piekrišanu cenu samazinājumam.

30 — Ja *O2* būtu gājis šo ceļu, tā skaidri deklarētās rūpes, lai nodrošinātu patērētāju spējas salīdzināt dažādu telefona operatoru piedāvātās vienas minūtes cenas, būtu liekas.

72. Visbeidzot, vienas minūtes cenu vienpusējas noapaļošanas ierobežojumi, kas atbilst iepriekš minētajiem kritērijiem, ir būtiski arī, lai novērstu nozīmīgu nobīdi no euro noteikumos pieļaujamās augstākās noapaļošanas neprecizitātes, konvertējot summas, kas jāmaksā. Maksimālā noapaļošanas neprecizitāte, konvertējot summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, ko pieļauj Regulas Nr. 1103/97 5. pants, ir euro 0,005. Būtu pretrunā ar 5. pantā noteikto mērķi par konvertēšanas augstu precizitātes standartu nodrošināšanu summām, kas jāmaksā, atļaut līgumslēdzējai pusei vienpusēji izlemt noapaļot summu, kuru izmanto tādu summu aprēķināšanas nolūkos tādā veidā, ka tas faktiski noved pie daudz zemākiem precizitātes standartiem summām, kas jāmaksā.

III — Secinājumi

72. Tādējādi uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, manuprāt, jāatbild šādi:

1) tāda summa kā vienas minūtes cena nav summa, kas jāmaksā vai par kuru jāatskaitās, Regulas Nr. 1103/97 5. panta izpratnē. Tā ir naudas summa, ko lieto starpposmu aprēķinos, lai noteiktu naudas summas, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās;

2) Regulu Nr. 1103/97 jāinterpretē tādējādi, ka tā neaizliedz vienpusēju noapaļošanu tādām naudas summām kā vienas minūtes cenai, ko lieto starpposmu aprēķinos summām, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās, kā līgumā norunāts, ar noteikumu, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 1103/97 3. pantu, šāda noapaļošana nerada sistemātisku palielinājumu naudas summām, kas jāmaksā vai par kurām jāatskaitās.